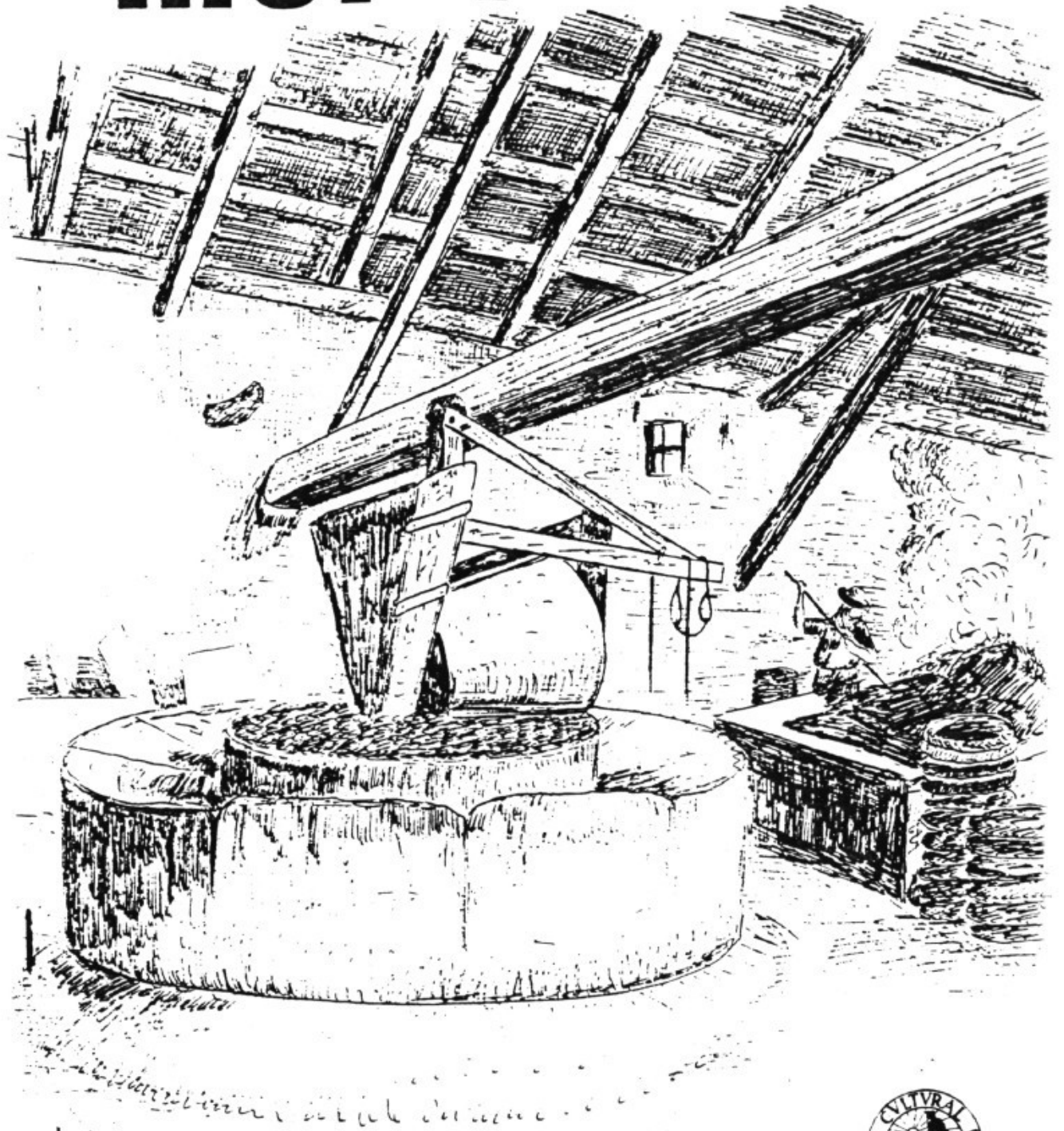

mel i sucre

nº 65

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU

- Notícies locals, del que succeeix al poble, fins a l'hora de tancar el número, per l'O.C.B.

- Ajuntament, resum del ple extraordinari celebrat el 5- 11- 85, per Joan Sastre Joan.

- L'aigua de la pluja és verda, poema de lloança a l'aigua que plou, per Bàrbara Mates Sastre.

- Novembre, estudi sobre aquest mes amb dades de pluviositat durant el present segle, per Miquel Company Florit

- El servei municipal d'orientació educativa (S.M.O.E.), carta de presentació de Mª Lluïsa Fuster Mascaró, pedagoga responsable tècnica.

- Ordre del dia de l'assemblea anual ordinària de l'O.C.B. de Sant Joan.

- Composició surrealiata, formada de tres parts ben diferenciades, a càrrec de Josep Rotger Florit, Amador Bauzá Mates i Biel Company Mates.

- Bestiari, la rata- pinyada, breu estudi sobre l'únic mamífer volador, per Cosme Nigorra, Joan Morey i altres.

- Passatemps, per Joan Sastre Joan

MEL I SUCRE num- 65 Novembre de 1.985. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

PORTADA .- Tafona mallorquina
(Die Balearum)

Local social.- No n'hi ha

Tohom que vulgui col.laborar que faci de veure algú de l'equip de treball.

Tirada actual - 125 exemplars

Depòsit legal- 49- 1.983

Imprimeix- Fot Bohigas

Preu de venda 100 pts.

NOTICIES LOCALS

--- El mes de novembre ens ha donat un parell de sorpreses. La primera setmana les temperatures eren d'aproximadament 30º C (hi havia gent que nedava, els ametllers havien tret flor). I en sec (concretament dia 14) les temperatures baixaren fins als 0º C. Va ploure per tota Mallorca; neu a les muntanyes, gelades pel Pla, les Ufanies de Campanet han reben-tat,... i qualque constipadot.

--- Dia 25, com cada any, totes les Caterines feren festa.

--- La calefacció de l'escola ja funciona, després de quasi un any d'inactivitat. Un tècnic explicà el seu funcionament als mestres, i lo en-demà quasi hi va haver inundació, degut a un obriment del circuit per part d'una mà inexperta.

--- En Perdut, el del " carretet " és mort. La Plaça, sense ell ja no serà la mateixa els diumenges i festius.

--- El batle de Sant Joan ja té descendència. Però si mos hem de fiar de la revista " A tota plana ", no vol saber res pus de política, ja que darrerament s'ha embrutat molt.

--- El mes qui ve, si no rebeu la revista Mel i Sucre, no vos assusteu, no passa gran cosa: és que s'hauran acabats els doblers. (ja en demanarem als qui en tinguin)

--- Dia 29, 30 i 31 d'aquest mes tingué lloc a Randa el I Congrés de Premsa Forana.

--- Els equip de futbol de 3ª Regional i Juvenil van fent. Els grans es troben ben situats i els petits no tant.. Cada setmana els seguidors dels grans fan apostes (" sa porra ") a un resultat o dos com a màxim: val 20 duros l'aposta, i llavors es reparteixen les ganàncies entre els acertants.

--- L'equip de voleibol femení de Sant Joan, va fent de les seves, com altres anys, du bon camí.

--- A la plaça de la Constitució s'han instal·lat els aparells per practicar basquet. Tenen rodets, el que permet el seu trasllat ràpid.

--- Dia 5- 11- 85, tingué lloc a l'Ajuntament un ple extraordinari.

--- Consolació s'està convertint en centre de visites d'esplai, cada dos per tres està ple d'autocars i de gent. L'ajuntament, per a facilitar aquest invasió externa, ha comprat una trinxa de terreny perquè els autocars puguin voltar més fàcilment.

A J U N T A M E N T .-

Resum del ple extraordinari del 5- 11- 85

La sessió estava convocada a les 8 del vespre i va començar quasi a les 9.

No varen assistir el sr batle Joan Barceló, Carles Costa, i Gabriel Mates.

1) Lectura de l'es borrall de l'acta del ple anterior

Llegit l'esborrall Joan Sastre va mostrar la seva disconformitat amb la redacció final del punt 5, " modificació assignacions als membres de la corporació "(Mel i Sucre num- 64), ja que segons l'acta se va acordar que aquesta modificació seria retroactiva al mes de gener de 1.985, mentre que segons Joan Sastre no s'havia parlat de fer-la retroactiva . El nou repartiment de responsabilitats dins la nova corporació municipal es va fer a un ple de dia 8 -06- 85 i la nova llei de règim local, que va provocar aquest nou repartiment va entrar en vigor a final del mes de Maig.

Joan Sastre va demanar que constàs en acta la seva disconformitat, no obstant va donar el vist i plau a la resta dels punts.

Per part dels altres regidors assistents no hi va haver cap objecció.

2) PRESSUPOST FESTES PATRONALS .-

Va esser presentat pel sr. batle en funcions, Joan Barceló Mesquida el pressupost final de les festes d'agost,(més envant hi trobareu detallada la liquidació).

Hi va haver uns aclariments sobre les carreres de cavalls, que se varen tancar amb superàvit, cosa no habitual a un acte organitzat per l'Ajuntament. Damunt les carreres ciclistes, Guillem Gayà va explicar que el club organitzador aspirava a fer unes carreres més lluides, però per causes no imputables al club, no va poder esser. També va aclarir que amb aquestes carreres el club hi va perdre prop de 20.000 pts.

Gabriel MOra va dirigir una enèrgica protesta a la presidència perquè aquest les factures que consten a la liquidació com a pagades no s'havien passat prèviament per la comissió d'hisenda de la que ell forma part. El sr Barceló Mesquida va convidar al sr MOra a repassar les factures, i aquest li va respondre que és antes de pagar- les que s'han de mirar.

Se va aprovar el punt amb el vot en contra de Gabriel Mora.

Tots els assistents a la sessió trobaren que en Biel Mora tenia raó i que les factures havien d'haver estat mostrades a tots els inte-

grants de la comissió d'hisenda abans d'ésser liquidades, no obstant el gru majoritari no es va comprometre a que això no es repetís.

3) Modificació crèdits pressupost

Dins el pressupost 1.985 hi ha partides on sobren doblers i a altres en manquen, de manera que s'ha hagut de reajustar el pressupost per equilibrar-lo.

Es presentaren els següents crèdits extraordinaris:

- Compra material psicopedagògic: 100.000 pts
- Contracte servei psicopedagògic :75.000 "
- Gratificació Guàrdia Rural : 80.000 "
- Compra terrenys camí Consolació
més transpassos : 120.000 "
- Aportació construcció centre
Sanitari : 1.000.000 "

Aquests doblers es tregueren principalment d'ingresos extraordinaris, i de la paga del personal que manca a la plantilla de l'oficina (secretària i saig ordenança).

El consistori va depositar la seva confiança en l'assessor jurídic sr Rafel Bauçà perquè arreglàs aquestes xifres de la manera més adequada dins el pressupost.

4) Aprovació del projecte de reforma del " zaguán" de la Casa Consistorial (" zaguán "- vestíbul, entrada)

Va informar el senyor Mesquida que aquest projecte havia estat encarregat a Llorenç Gili, per indicació del sr batle.

Es tracta d'una reforma total de l'entrada; demolició i revocat del referit, renovació d'un troç d'escala, feines de fusteria instal·lació elèctrica, pintura i altres.

Econòmicament suposa unes 840.000 pts més el que cobri l'arquitecte.

El sr Mora va consultar a la comissió d'obres si havia estudiat el projecte, Joan Mates, va respondre que s'estudiaria si era aprovat pel ple.

El sr batle en funcions J.B. Mesquida va comunicar que per acometre aquesta obra es sol·licitaria a la conselleria d'interior de la Comunitat Autònoma una subvenció d'un 85 % a fons perdut.

5) Assumptes pendents amb GESA

S'han de demanar aclariments a GESA damunt els següents punts: a) La instal·lació d'un transformador al carrer de Consolació, per la qual cosa l'Ajuntament, prèvia sol·licitut de GESA, va cedir uns terrenys ja fa un temps.

b) Electrificació de la plaça de la Constitució. Resulta que GESA va aprovar i firmar un projecte per fer una instal·lació trifàsica, i ara tècnicament just hi poden arribar dos fils. com és de suposar tota la instal·lació està feta per funcionar amb tres fases.

c) Instal·lació de nous fils de corrent per distints carrers del poble.

6) Adequació magatzem municipal el pes dels porcs.

Això es qüestiona a rel de la impossibilitat de fer una portassa devora el que serà l'edifici de la residència sanitària, per manca de lloc.

Aquesta portassa és la que el contratista de l'obra Llorenç Mas va oferir com a descompte per a la concessió.

Joan Mates va proposar que el consistori en ple es desplaçàs a l'edifici del pes dels porcs per estudiar la ubicació de la portassa damunt el terreny. La proposta va esser acceptada.

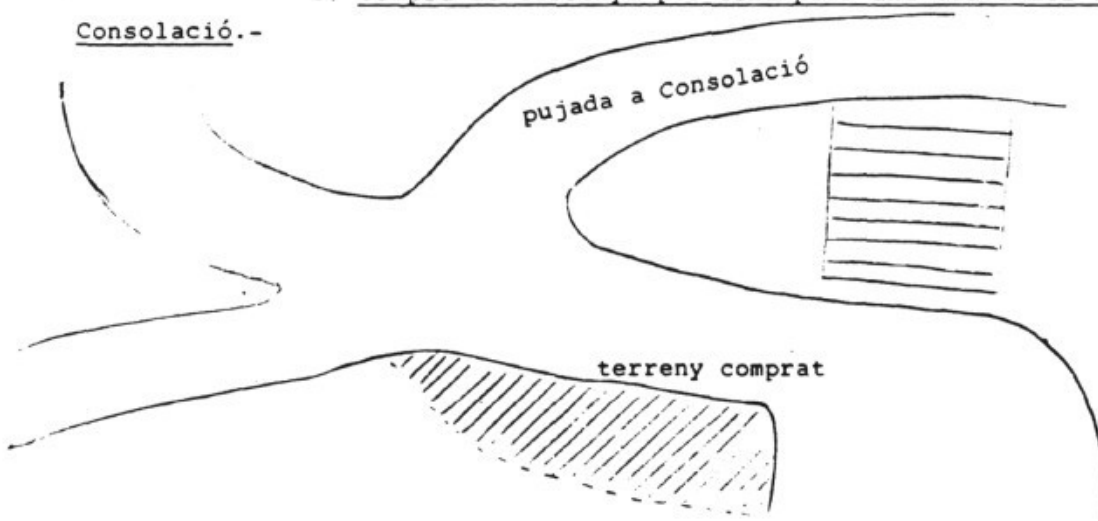
7) Proposta ampliació cementeri

Pareix esser que a la vila nostra l'únic que s'engandeix és el cementeri.

A hores d'ara, hi ha una vintena de peticions de noves capelles a Consolació, de manera que l'Ajuntament es veu amb la necessitat de fer una ampliació de terrenys.

Va esser acceptada unànimement la proposta.

8) Compra de terrenys per eixamplar una curva del camí de Consolació.-

Es tracta d'ampliar aquesta curva perquè un autobús pugui voltar amb facilitat.

El terreny comprat són uns 416 metres quadrats i el seu preu unes 100.000 pts, fora comptar el transpàs.

9) Gratificació al personal

Va explicar el sr B. Mesquida que aquesta gratificació venia a esser una espècie de paga anual per les col.laboracions desinteressades i les hores extraordinàries de feina per part del personal de l'ajuntament.

Va proposar les següents xifres:

- Assessor jurídic (Rafel Bauçà) ... 30.000 pts
- Auxiliar administratiu (Cati Pocovi) 30.000 "
- Policia municipal (Toni Celador) .. 20.000 "
- Personal interí (Guillem Bauçà) . .10.000 "

Passat el punt a consulta, va esser objecte d'una llarga discussió.

Gabriel Company va dir que si era una manera de pagar les feines extraordinàries que havia fet el personal durant l'any, eren massa pocs doblers, opinió que va esser recolzada per quasi tota l'oposició.

Guillem Gayà va opinar que el funcionariat ha de cobrar exclusivament la paga que li toca, fora cap casta de gratificació, però també és necessari que estigui completa la plantilla.

Tot el consistori va estar d'acord amb l'opinió de G. Gayà. Recordem que ja fa un temps que l'oficina de l'Ajuntament funciona en quasi la meitat de la plantilla.

El grup majoritari volia que el grup d'oposició donàs xifres, i l'oposició no s'atrevia a donar-ne, al·legant que si s'havia de pagar tota la feina extraordinària, el personal administratiu s'hauria de repartir les pagues de les places vacants (Secretari, Saig ordenança)

Al llarg d'aquest punt, les discussions entre els membres del consistori varen anar pujant de to fins que finalment, i fora haver arribat a cap acord, un cop de puny damunt la taula va aixecar la sessió.

Eren devers les onze del vespre quan va acabar.

Joan Sastre Joan

FESTES PATRONALS 1.985.

-CARRERES DE CAVALLS-

Entrades:

-Sorteig Potranca : 1950 números a 200 pts.	390.000 pts.
50 " regalats entre als venedors	—
-Col.laboracions en metàl.lic.....	96.000 "
-Col.laboracions en trofeus, pista i altres	—
-Ventes en el Bar de les Carreres(segons nota presentada per l'encarregat).	127.598 "
Total.....	613.598 pts.

Sortides:

-Compra de begudes i altres pel Bar de les carreres (Segons nota adjunta).	83.788 pts.
-Premis de les 12 carreres (segons nota adjunta)	248.000 "
-Pagat en metàl.lic a la agraciada amb el sorteig (Antª.Sou Matas).....	75.000 "
-Trofeus pagats per la Comissió Organitzadora	45.000 "
-Al propietari de la Potranca per despeses (segons lo convengut)	10.000 "
-Imprenta Parera, per 2000 billets de la rifa	4.560 "
-Edicions Manacor, per 1500 programes i 100 murals	33.500 "
-Per manteniment de la potranca durant mes d'un mes i 2 visites del menes cal a la potranca.....	15.000 "
-Per un dinar als col.laboradors de les carreres (130 convidats)	96.816 "
Total....	611.664 pts.

Resum:

Entrades	613.598 pts.
Sortides.....	611.664 pts.
Superàvit.....	001.934 pts.

RESUM GENERAL

Total de Sortides (Excepte carreres de cavalls).....	947.005 pts.
Total de Sortides Carreres de Cavalls	611.664 pts.
Total despeses...	1.558.669 pts.
Entrades motivades per les Carreres	613.598 pts.
Cost real de les Festes Patronals..	945.071 pts.

FESTES PATRONALS 1.985

LIQUIDACIÓ QUE PRESENTA EL DEPOSITARI DE LES FESTES PATRONALS 1985:

Relació de factures:

-Programes i paperí	29.700 pts.
-Col·locar paperí, retirar-lo y repart de programes	14.500 "
-Revetla: Focs i Banda de música	205.000 "
-Futbito: Trofeus, arbit partit final i refresc a petits.....	25.900 "
-Voleibol: 4 balons	16.800 "
-Futbol: 2 balons	10.000 "
-Penya Motorista : Trofeus	10.000 "
-Dimonis i caps grossos (3 actuacions)	33.000 "
-Xeremies (3 actuacions)	24.000 "
-Banda de tambors (2 actuacions)	8.000 "
-Carreres de joies	5.675 "
-Bar Fiol: Refresc grup de balls, Autoritats i cantadors	3.910 "
-Festa amb moti de col·locació 1ª Pedra Centre Sanitari (Gelats i enseinades per tothom).....	80.945 "
-Club Temps Lliure (Vetlada Gimnàstica)	30.000 "
-Vetlada d'Atletisme: Trofeus i programes	71.900 "
-Carreres ciclistes: Trofeus, arbit i programes	68.225 "
-Grups musicals : "Els Mallorquins" i "Lasser"	155.000 "
-Grup "Aires de Pagesia" i "Estel des Cocó"	30.000 "
-Alquiler equip de megafonia (4 actes)	60.000 "
-Transports Bonet	20.000 "
-Transports Bou i personal	31.300 "
-Personal contractat pel G.Municipal	13.150 "
Total	947.005 pts.

Què trista és, la sequetat a la tardor,
les fulles cauen, i el vent les duu al comellar,
la terra eixuta, el llaurador no pot llaurar,
les herbes moren sense humitat, de mustior.
Car, d'esperança el sembrador viu i reneix
perquè sap cert son cor, que arribarà;
llaura la terra, mirant l'arada i el brull que creix
tranquil ell canta, dolça tonada per l'endemà,
tan sols és que s'ha fet pregar, l'aigua ha venguda,
els sementers es revesteixen de verdor,
torrents i síquies fan esclatar el vell albelló.
Han associat la seva set amb la ploguda.
Quin goig sentim, gaudint la novella saor
respirant l'aire fresquerol i amatent,
tots generosos feinejam sembrant amor,
lluïtant amb força i donant la cara al vent,
i confiats, que en l'hivernada tot verd serà
perquè no faltarà l'amaró per fer- ho créixer,
tant pel favó, pastura, blat, ordi o xeixa
esperem sempre, la bona anyada no ens faltarà

B.M.S.

NOVEMBRE .-

" De novembre enllà, agafa la manta i no la deixis estar "

POPULAR

Encara que novembre sia un mes tardoral, es pot dir que l'hivern meteorològic comença a finals del mes. No obstant, climatològicament parlant, el novembre és un mes mogut i desbaratat; durant la primera quinzena, assus- suaixí s'observen algunes pluges tempestuoses, assus- suaixí apareixen dies clars i assoleïats que corresponen a l'estiu de Sant Martí. A partir del dia 20, més o manco, s'imposa el règim de pluges d'hivern, lentes i contínues sense tenir el caràcter tempestuós dels primers dies de mes.

Durant aquest mes predominen els vents de procedència atlàntica al que sobre la fotografia del satèl·lit s'aprecia una cadena de fronts d'aire, que originalment provoquen precipitacions regulars sobre la penín-

sula. Té molt d'interés meteorològic, tant per l'atenció científica dels experts que l'han estudiada, com pel risc que comporta ^{la} situació d'una "gota freda". Aquesta situació, que en ocasions sol aparèixer en el mes d'octubre és la que hem sofert els dies 14- 17, en el que es situà sobre el sud de les Illes Balears una bossa d'aire fred en altura (5.000 m) amb una temperatura de -24º C. Les conseqüències són pluges abundants (inundacions a la costa de València) i vents bastan forts entre les illes i la península.

La situació originada a les illes — així com a la península — des de la tardor de 1.981, en que les precipitacions es notaren a faltar so bretot en aquesta època —acumulant dèficit hídric a la terra i als aquífers — , sembla que durant aquests mesos la situació varii positivament. Així doncs, la pluja serà beneficiosa tant pels pagesos com pels ramaders. En aquest aspecte les lleguminoses (faves, pèsols,..), així com el sembrat pel bestiar oví, tendran un creixement vegetatiu favorable.

Si bé, ja ho hem afirmat anteriorment, durant el mes de novembre, les pluges solen ser, sinó freqüents, al menys importants, tant per la durada com per la intensitat. Avaluades estadísticament, les mitges dels períodes analitzats, veim que entre 1.905 - 1.931, la mitja fou de 75,1 mm; en el període 1.945 - 1.977, s'observa una mitja de 64,7 mm; mentre que pel període 1.978 - 1.984, aquesta és de 53,6. Aquí es nota en certa manera, una similitut en quant a la quantitat de precipitació recollida. D'altra banda, les taules representatives presenten una freqüència elevada de mesos de regular i elevada precipitació, mentre que els mesos d'escasa precipitació són pocs

Poca precipitació

REgular i elevada precipitació

1.905 - 1.931
=====

1.910 - 0,0 mm
1.913 - 8,0 "
1.916 - 5,5 "
1.917 - 15,5 "
1.930 - 5,0 "

1.907 - 92,8 mm
1.911 - 86,0 "
1.918 - 244,0 "
1.920 - 176,9 "
1.921 - 82,1 "
1.923 - 139,5 "
1.925 - 94,8 "
1.926 - 112,3 "
1.927 - 135,0 "
1.928 - 132,0 "
1.931 - 140,0 "

1.945 - 1.977
=====

1.948 - 5,2 mm	1.945 - 94,7 mm	1.958 - 186,4 mm
1.950 - 7,8 "	1.946 - 110,1 "	1.962 - 146,1 "
1.970 - 1,7 "	1.951 - 147,3 "	1.967 - 102,6 "
1.973 - 0,0 "	1.952 - 82,6 "	1.971 - 118,7 "
1.976 -16,6 "	1.956 - 119,5 "	1.972 - 90,9 "
	1.957 - 143,9 "	1.975 - 99,0 "

1.978 - 1.984
=====

1.981 - 5,0 mm

XX

EL SERVEI MUNICIPAL D'ORIENTACIO EDUCATIVA .- (S.M.O.E.)

Ara fa quasi dos mesos que faig feina al vostre poble i pens que ja és ben hora de presentar- mos. Molts ja mos coneixem, però segurament aquesta carta també vos ajudarà a entendre un poc millor l'objectiu de la meva tasca aquí a Sant Joan.

Com tots sabeu, l'educació és un procés molt complexe en el qual hi intervenen molts de factors; però supòs que estareu d'acord en que les peces claus de l'educació són la família, l'escola i la comunitat .. La meva tasca aquí és idò, precisament, col.laborar amb aquests tres grups en benefici de l'educació dels nins i nines de Sant Joan. Per aquest motiu el meu treball va dirigit als pares, als professors, als alumnes i a la comunitat en general.

La meva tasca de cara a la comunitat podríem definir- la, en poques paraules, com a dinamització cultural. En aquest sentit la meva actuació és mínima, de fet, el meu treball es centra bàsicament en les escoles ... Però voldria aprofitar aquesta carta per dir- vos que , encara no sigueu alumnes de les escoles, ni pares d'alumnes, ni mestres, podeu també assistir a qualsevol conferència, xerrada o activitat que organitzi el Servei d' Orientació. Sempre sereu ben rebuts.

Les activitats programades per aquest curs acadèmic i que van dirigides a tota la comunitat són: una exposició de juguetes, una exposició de llibres i un programa d'educació per a la salut.

La meva tasca de cara als pares dels alumnes de l'escola és bàsicament la d'informació- formació i assessorament individual.

a) La primera, informació- formació, es du a terme a través de xerrades damunt temes relacionats amb l'educació.

S'ha programat que, al llarg d'aquest any pogueu assistir a les següents conferències:

- . La importància de la psicomotricitat a l'escola.
- . Les condicions ambientals que afavoreixen els hàbits d'estudi.
- . Higiene dental: prevenció de càries.
- . Alimentació i nutrició.
- . Parasitosi: pois i cucs.

b) S'assessorarà als pares d'alumnes que ho sol·licitin i/o és cregui convenient. L'hora destinada a visites de apares és el dilluns de 6 h a 7 h del vespre a l'escola de Son Juny.

La meua tasca de cara al professorat podriem resumir-la en els següents punts :

- Assessorament en els casos d'alumnes amb dificultats escolars i
- Elaboració de material didàctic... Aquest curs s'elaborarà una unitat damunt Sant Joan: la localitat on vivim ". Aquest material, que va dirigit als alumnes del cicle mitjà és molt útil per fer un ensenyament a-relat a l'entorn.

Finalment em queda per explicar- vos la tasca que realitzo de cara als alumnes. Aquesta es desenvolupa a través de dos camps d'actuació: El camp de la terapèutica i el camp de la preventiva.

a) La tasca terapèutica consisteix en atendre els casos de nins i nines que presentin qualche dificultat ... problemes d'aprenentatge, de conducta, de llenguatge escrit o parlat, etc.

b) La tasca preventiva, que es dirigeix a la majoria dels alumnes, pretén posar les bases necessàries a fi de disminuir l'índex de fracàs escolar. Aquesta tasca es realitza fonamentalment en les primeres edats, pre-escolar i cicle inicial. Les activitats que es realitzen en aquest sentit són:

- Exploració dels alumnes de Preescolar (5 anys) i Cicle Inicial a través de l'observació i eines de diagnòstic (test, per entendre'ns)
- Programa d'educació psicomotriu per a tots els nins i nines de " Ca ses monges " i cicle inicial, amb la finalitat de preparar- los per a l'aprenentatge de la lectura i escriptura, que són les eines instrumentals bàsiques d'escolarització.
- Programa d'ensenyament de tècniques d'estudi per als alumnes del cicle Mitjà, a fi d'ajudar- los en els seus estudis. (Tal vegada es dugui a terme un programa semblant pels alumnes del Cicle Superior)
- Orientació professional per als alumnes de vuitè, per tal d'ajudar- los en l'elecció dels seus futurs estudis.
- Programa d'educació per a la salut que contemplarà, fonamentalment, la salut dental.

Heu de saber que tot aquest conjunt de tasques reb el nom de

SERVEI MUNICIPAL D'ORIENTACIÓ EDUCATIVA.

A Mallorca funcionen també els S.M.O.E d'Artà, Sant Llorenç, Capdepera i Vilafranca. A Sant Joan i Vilafranca el servei és de mitja jornada laboral (vint hores setmanals) De dos serveis, jo en som la responsable.

Aquí, al vostre poble, hi faig feina els dilluns i dijous a l'escola de Son Juny, i els dimecres matins a " Ca ses monges "

Esper que la creació del servei municipal d'orientació educativa resulti de veres beneficiosa per a tothom.

Atentament

Mª Lluïsa Fuster Mascaró

Pedagoga, responsable tècnica del S.M.O.E.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

AVIS IMPORTANT PELS SOCIS DE L'O C B sant joan

ASSEMBLEA ANUAL ORDINARIA .-

- Divendres dia 27 de Desembre de 1.985, a les 9 h del vespre
- a les escoles velles del poble C/ José Antonio- 13

ORDRE DEL DIA :

- Renovació Junta Directiva
- Estat de comptes
- Què hem de fer l'any qui ve (quotes dels socis, és l'apartat més important)
- Local social
- Precs i preguntes

O.C.B. Sant Joan

FRANCISCO FRANCO BAHAMONDE

Ja és mort

Ja és mort

QUE ES MORT!

LLEIS DE SUPERVIVENCIA

1ª LLEI : Si alguna cosa pot anar malament, anirà malament.

Si res pot anar malament, qualque cosa anirà malament.

2ª LLEI : Tot va malament al mateix temps.

3ª LLEI : Si se deixen anar les coses, aqueste aniran de malament a pitjor.

COLORARI: Si pareix que les coses van millor, això és que t'has oblidat d'alguna cosa.

4ª LLEI : Els experiments ha de poder ser reproduïbles, és a dir, han de fallar sempre igual.

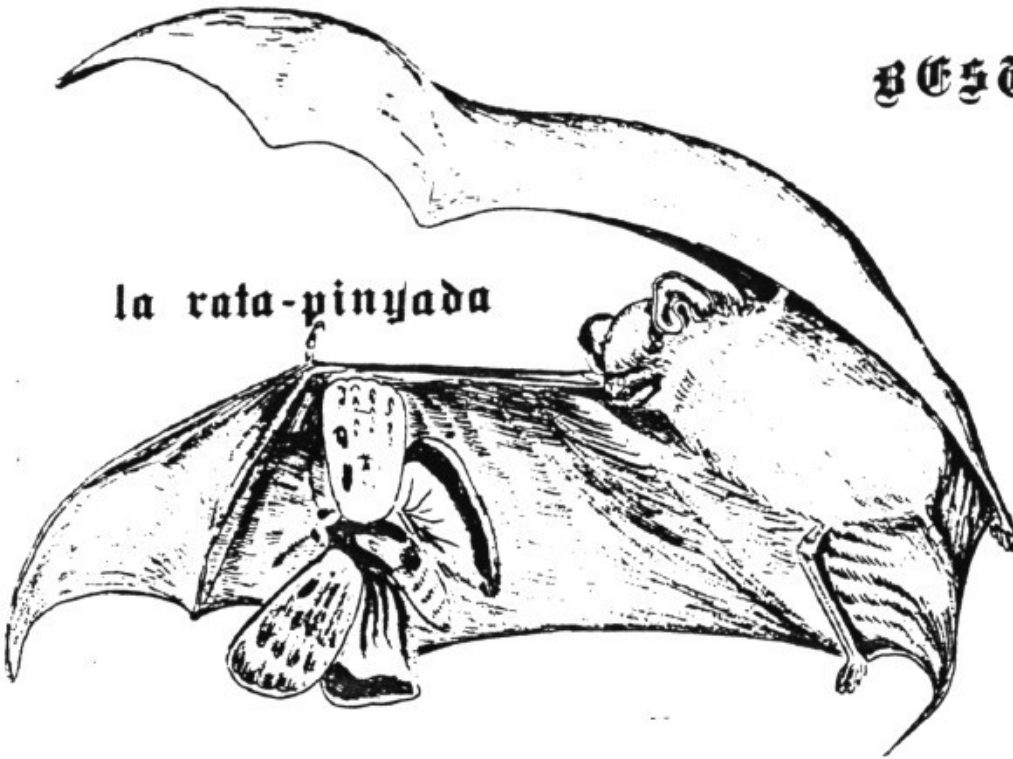
5ª LLEI : No importa com surti un experiment. Sempre està d'acord amb la teoria d'algú.

COROLARI 1 : NO importa el resultat. Algú l'interpretarà malament.

COROLARI 2 : No importa quins resultats se prediquin. Ningú estarà d'acord.

Amador Josep de Biel Bauçà Rotger Company Florit i Mates quadrat

la rata-pinyada

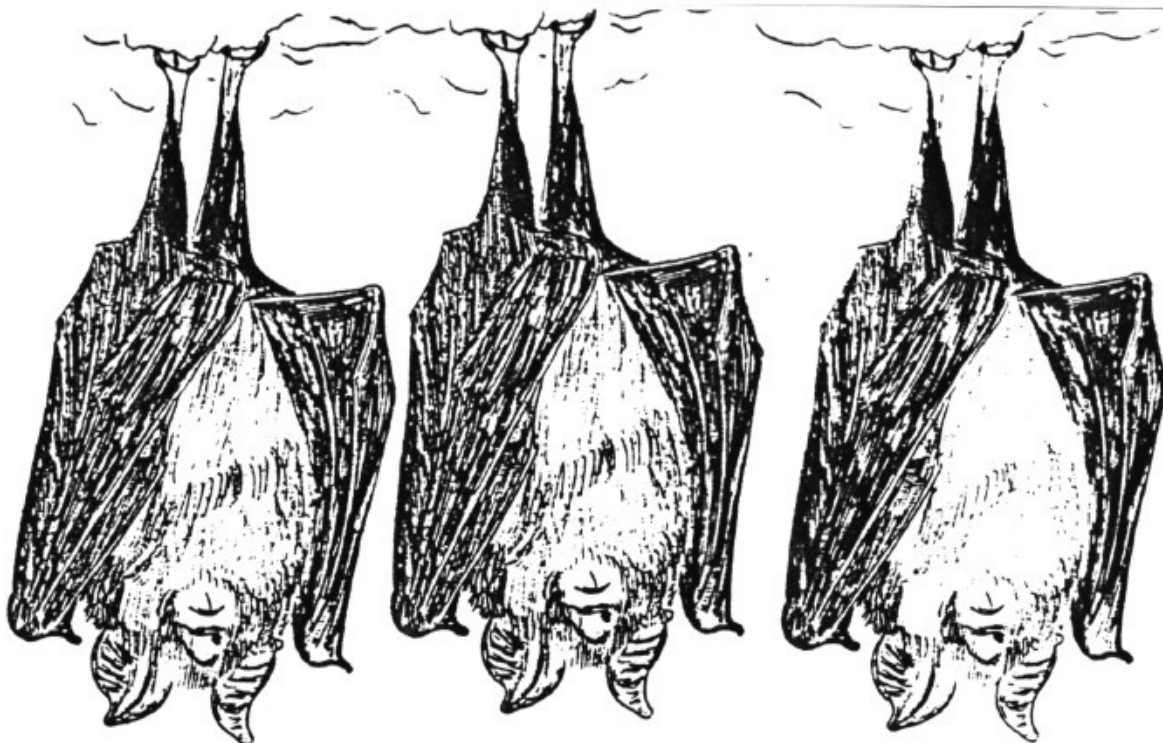

Les rates- pinyades són mamífers de l'ordre dels quiròpters. Estesos arreu del món menys a les zones fredes i a certes illes d'Oceania. N'hi ha més de 800 espècies, el que suposa 1/4 de les espècies de mamífers existents al planeta.

Animalet molt poc conegut, i entorn d'ell s'han creat llegendes i supersticions. Moltes d'elles han sorgit degut al seu aspecte tenebrós, la nocturnitat i la poca coneixença dels seus costums. Se diu que quan el Bonjesús creava el món hi posà els ocells, aleshores el dimoni, per no quedar darrera, provà de fer-ne i li sortiren les rates- pinyades que per això són tan lletges. Els primers navegants que surcaren els mars sudamericans crearen la llegenda de rates- pinades gegants (vampirs) que durant la nit xuclaven la sang dels mariners adormits i lo endemà dematí apareixien morts i esblanqueits, com a calcinats. Posteriorment aquestes llegendes arribaren a centre- Europa originant la del comte Dràcula. L'única veritat és que a Sudamèrica hi viu una espècie de rata-pinyada, el vampir (*Desmodus rotundus*), d'uns 10 cm de llargària que s'alimenta de sang de mamífers (entre ells l'home) als que llepa el líquid vermell mentres dormen, de la ferida que prèviament els ha fet amb els esmoladíssims claus.

La rata- pinyada és un mamífer especialitzadíssim, sobretot referent al vol i a la ecolocació.

Els dits de les mans s'han allargat desmesuradament i entre ells (menys al primer) hi ha sorgit una membrana fina (el patagi); coa i cames de darrera també s'han juntats amb l'uropatagi, que es junta amb l'anterior. Tot aquest sistema membranós que li serveix pel vol (és l'ú-

nic mamífer que practica vol batud) està accionat per músculs pectorals (es junten a una quilla com les aus) i pels músculs de braços i cames: això fa que sigui l'animal amb més capacitat de maniobra al vol. L'uropatagi li serveix també per caçar insectes grossos i per recollir la cria després del part.

Emeten crits d'alta freqüència (inaudibles per l'oïde humana) per la boca o per les narines. Aquestes ones en trobar un objecte (paret, fil, pal insecte,...) reboten i són captades pel finíssim aparell auditiu de la rata- pinyada, que actua en conseqüència: si és un obstacle, l'esquiva per no pergar- hi, i si és un objecte volador petit, tracta d'agafar- lo per menjar- se'l. Si observam el seu vol, veurem de seguida que no és el típic d'un ocell, ja que continuament fa zic- zacs, va per amunt i per avall, dóna voltes al mateix lloc, cau en picat i es torna alçar, va directe cap a un cap de cantó i dos palms abans de pegar- hi volta en sec, dóna voltes insistentment a una farola tractant de caçar escarabats i papallons nocturns..., , és la rata- pinyada petita comuna, que sol viure dins els pobles, i que epr descansar o hivernar cerca petites retxilleres o encllexes de aprets, finestres, teules,...: se diu que pot passar per una retxillera de 1,5 cm d'amplària.

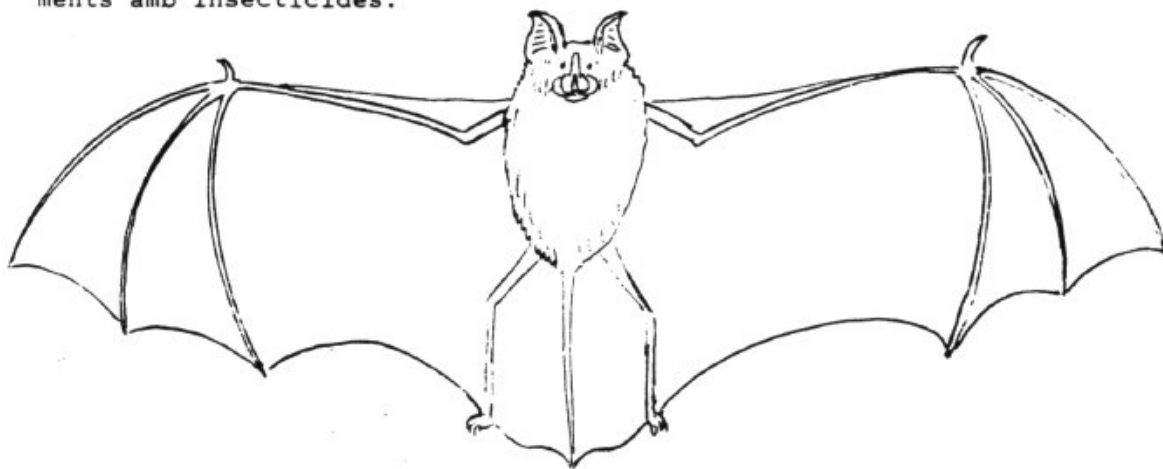
A les Balears hi viuen 14 espècies de rates- pinyades. La més abundant és la gran, que reposa dins coves, en colònies que poren arribar a esser enormes: a certes parts dels món hi ha colònies de més d'un milió d'individus; a la península s'han contabilitzat 4.500 exemplars a una colònia, i les més grosses de Balears són de 400 ó 500 exemplars. A vegades viu associada a altres espècies de rates- pinyades, i al lloc on dormen, dins la cova, en terra hi arriba a haver gran quantitat d'excrements.

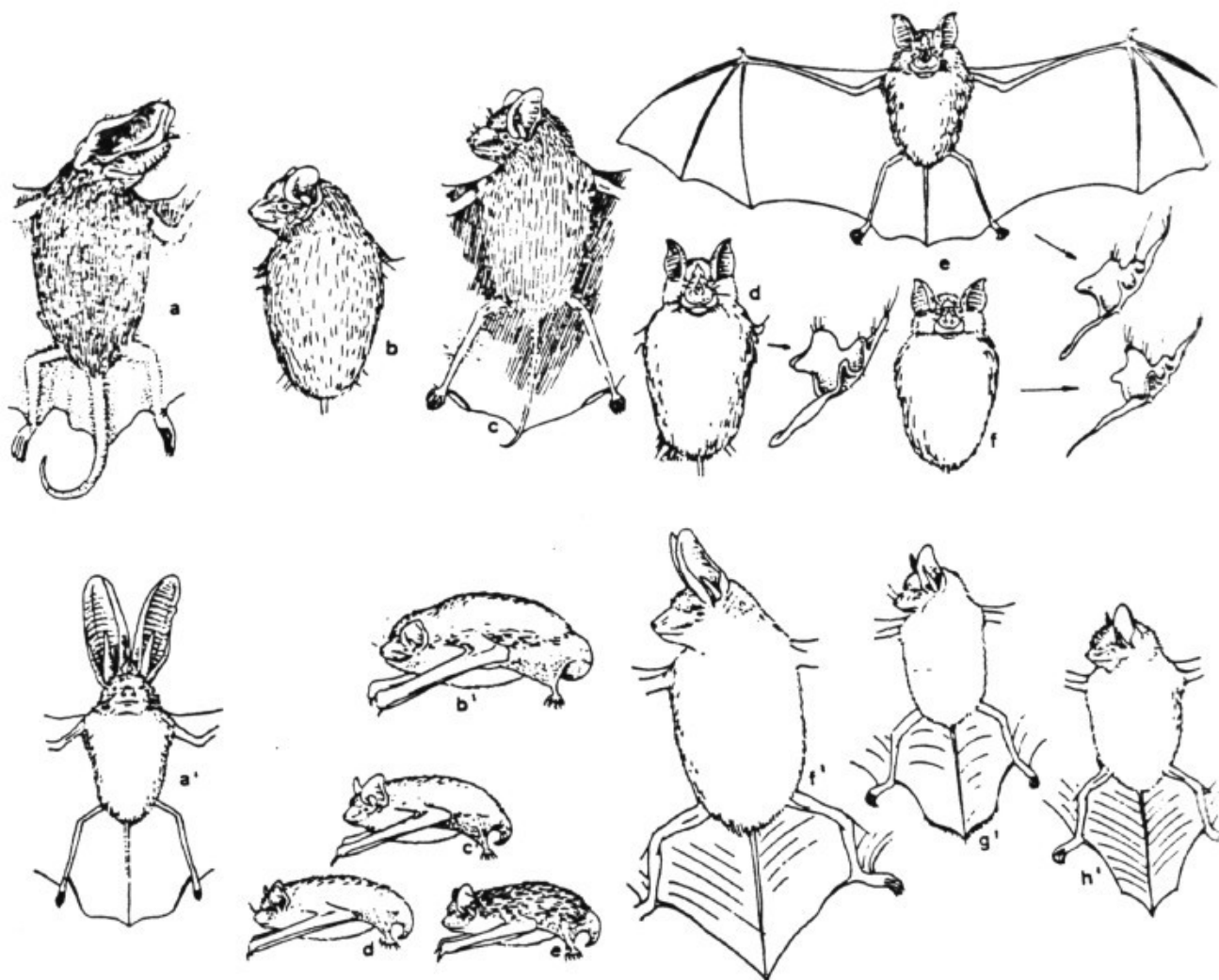
En general les rates-pinyades s'alimenten d'insectes que cacen al vol (també hi ha exemplars, com el de la plaça, que agafen al vol pipes o cacauets que la concurrència els tira). La rata- pinyada de peus grans és pescadora. A altres parts del món n'hi ha de menjadores de fruita, carn, pol·len, sang,... Tenen un metabolisme molt actiu; entre l'alba i el capvespre poden perdre fins un 20% del seu pes, això fa que hagin de caçar molt. En una hora una rata- pinyada pot arribar a capturar 500 preses. La màxima activitat la solen tenir posta de sol i al crepuscle, durant el dia solen reposar.

Estan parasitades per àcars i mosques àpteres. Solen viure molt de temps, algunes espècies poden arribar als 30 anys. Els mascles (que disposen de bàcul al penis) cobreixen les femelles (que són més grosses) a la tardor. No formen parelles de reproducció. La femella, una vegada fecundada, emmagatzema els espermatozous a l'úter fins a la primavera, que és quan s'inicia el vertader procés de fecundació. Solen tenir un fill (com a màxim dos) cada any, que neix desnuu i s'aferra fermament a la pitiera de mare amb les ungles, i a vegades el duu amb ella al vol.

Els ulls no li serveixen pràcticament per res, ja que no disposen de cons a la retina, Són més bé sedentaris, a pesar de que algunes fans desplaçaments de fins 100 km cercant més bons paratges. Quan entren en estat d'hivernació es pengen al sòtil de la cova (o allà on sigui) amb les ungles de les cames de darrera: tenen uns músculs especials que les permet tenir l'urpa tancada tot els temps que vulguin sense cansar-se gens (igual que les gallines). Es solen penjar agrupades de tal manera que pareixen eixams. Durant l'estat d'hivernació tot queda aturat: la temperatura del cos pot arribar a disminuir fins prop dels 09 C, el metabolisme cel·lular és mínim, tan sols no respiren, el cor dóna 3 ó 4 batecs per minut,....., és desperten poques vegades.

Són de tamany bastant variable: des de 2,5 cm d'envergadura fins a 45 cm. Els seus principals enemics són els homes, que si bé no les ataquen directament, sí que ataquen els seus hàbitats, o els seus aliments amb insecticides.

A més de les ones d'alta freqüència, emprades per l'orientació, les rates pinyades emeten renous (també d'alta freqüència) per a comunicació interespecífica i per indicar l'estat d'ànim.

Probablement sigui l'animal que tengui el seu nom amb més varietats populars, a saber: rata- penada, rat- penat, rata- pinyarda, rata- pinyat, rata- patxec, rata- penarra, rata- penat, rata- penella, rata- penera, rata, penyada, rata- petenera, rata- plenera, rata- pinat, rata- pinella, pinya- rata, rat- pelat, rata- pinyaca, rata- pinyada.

Les catorze espècies existents a les Balears són:

a)	rata- pinyada de coa llarga	a')	rata- pinyada orelluda
b)	" dels graners	b')	" de cap gros
c)	" nòctula	c')	" petita de muntanya
d)	" de ferradura grossa	d')	" comuna
e)	" " petita	e')	" de vores clares
f)	" " mitjana	f')	" gran
g')	" de Natterer	h')	" de peus grans

HORIZONTALS .- 1.- El resultat d'una topada vio-

lenta d'un cos contra un altre. Demani doblers, vots, signatures,... 2.- Unitat de pes un temps molt em-pleada a Mallorca que equival a 400 grs. Organització d'estat africans. 3.- Primer satèl·lit de Júpiter. Formació de gel damunt les fulles de les plantes degut a un refredament extraordinari de l'ambient. 4.- Organisme militar europeu de tendència ianqui. Superior d'un monestir d'homes amb facultat de conferir ordres menors als seus subordinats. 5.- La segona lletra d'enmig. Establiment on s'afaiten barbes i se tallen cabells. 6.- En física, medi hipotètic que se suposa que omple tot l'espai conegut. R. L. Fora vocals, puntuació o qualificació. 7.- Clorur sòdic. Pronom personal. Indret per on es pot passar en menys dificultats que a altres llocs. 8.- Dit de l'església d'occident en contraposició a l'església d'orient o grega. Lletra rodona. 9.- Planta gramínia. Vent del SE. 10.- Matricula de Navarra. Societat anònima. Récient de tela gros d'uns quatre palms d'ample.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	■				■					
2							■			
3			■							■
4					■					■
5		■								
6					■			■		
7				■				■		
8	■									■
9					■					
10			■			■				

VERTICALS .- 1.- Natural de Lyon. Marca de tabac negre. 2.- Forat practicat en terra, generalment per sembrar-hi un arbre. Estatura. 3.- Naúsea, ganes de vomitar. Insecte himenòpter que a pesar d'ésser petit pega unes bones picades. 4.- Combatre, batallar per alguna cosa. Assistent tècnic Sanitari. 5.- Nòta. Consonant. Tot terreny. Vocal. 6.- Precipitació de grans petits de gel. 7.- Vocal. Personatge bíblic que morí en mans d'un germà seu. Organ de l'olfacte. 8.- Tallar les branques d'una planta d'una manera metòdica i ordenada. Instrument que serveix per arregar coses d'en terra. 9.- Femení, pertanyent a la congregació que va fundar Sant Gaietà. Llengua que se parla a Occitània, al sud de França (semblant al català). 10.- Vocals. amixorpa

A U N M H O M O M F R G A
L A L L E P A C F E E U N
E R T S A S E R R R S I A
F E I N A L T D I R E X C
S F F O R N E R C E O A N
T R U A R P I S E R S I E
L L S S A E R I E I A N N
E C E C T S S A N G R A I
D A I R L E I E B R A O U
D P E X O R R I G U E P R

Cercant per aquí dintre hi trobareu deu oficis i llavors podreu llegir una glosa referida al tema.